

En outhärlig utbildning för blivande psykiatrer

Lars Jacobsson och Marie Åsberg avslutar sin artikel med en önskan om att psykiatrin i framtiden får ett nödvändigt tillskott av specialister med en god allmänpsykiatrisk utbildning *inkluderande* (min kursivering) psykoterapi. Mot den bakgrunden framstår det som svårförklarligt att de med bestämdhet vill avskaffa det obligatorium som just värnar om de värden de propagerar för.

JOHAN SCHUBERT
docent, cheföverläkare, Psykoterapiinstituttet, Stockholm
Johan.Schubert@spo.sll.se

II Det är en omvittnad erfarenhet att de ekonomiska besparingarna äventyrar kvaliteten i sjukvården. Mot den bakgrunden kan det inte anses som professionellt försvarligt att hänvisa till att de sjukvårdsansvariga inte efterlever den av Socialstyrelsen beslutade kompetensutvecklingen, och att av det skälet föreslå att ett viktigt utbildningsmoment inte genomförs.

Ingen brist på utbildningsmöjligheter

Det kan heller inte anses vara ett seriöst argument att hänvisa till bristen på utbildningsplatser. Det är en organisatorisk fråga som enkelt borde kunna åtgärdas. Faktum är att kvalificerade utbildningsanordnare förmenas uppdraget att bedriva SK-utbildning i psykoterapi. Det gäller exempelvis Psykoterapiinstitutet i Stockholm (en offentlig utvecklingsinstitution som samverkar med Karolinska instituttet), som trots ansökan upprepade gånger inte beretts möjligheten att ge ifrågavarande utbildning.

Mötet med personlighetsstörningar

All erfarenhet visar att psykologisk kunskap i det professionella handlaget med patienter med psykiska sjukdomar eller problem är av avgörande betydelse för behandlingsframgång, oavsett behovet eller förekomsten av andra behandlingsåtgärder. Ingen seriös kliniker eller forskare idag förordar ett endimensionellt synsätt på läkargärningen.

Det är särskilt påfallande i arbetet med patienter som tillhör den stora gruppen med personlighetsstörningar. Här är ofta farmakoterapi av begränsad nytta. Den oerfarne psykiatern ställs inför svåra prov i mötet med dessa patienter, och avsaknaden av förståelse för hur dessa problemtyper – och för övrigt många andra – ska hanteras på ett konstruktivt

sätt kan i många fall lämna patienten utan hjälp och i värsta fall leda till att någongendera parten kan komma till skada.

Kunskaper om psykoterapins grundvalar minskar sådana risker. Snarare än att obligatoriet skulle vara ett hinder för psykiaterrekryteringen, vilket Jacobsson och Åsberg hävdar, torde den säkra förekomsten av ett sådant utbildningsmomentet verka motiverande för många.

Rollen i teamet

Grundläggande psykoterapeutisk kunskap har stor betydelse för psykiatern i det psykiatriska teamarbetet. Att inneha det medicinska ansvaret, som ofta är förknäat med ledningsansvar, kräver skolning om de viktigaste förutsättningarna för olika metoder i den psykiatriska behandlingsarsenalen.

Sådan färdighet bygger inte endast på sunt förnuft eller gott personalhandlag, utan kräver systematiska om än begränsade studier inom respektive område, även inom psykoterapidomänen. Det innebär inte krav på att ha specialistkunskaper om alla metoder, utan att vara tillräckligt orienterad för att kunna medverka i en professionell bedömning. Allmänpsykiaterns kompetens kan i detta avseende jämföras med allmänläkarens.

Ett steg tillbaka

Införandet av obligatoriet för ett decennium sedan var en ambition och omsorg av yrkesföreningen och Socialstyrelsen att tillse att alla blivande psykiatrer förvärvar kunskaper om den troligen svåraste delen av professionen – bemötandet av den psykiatriska patienten.

Till skillnad från Jacobsson och Åsberg anser jag att man i Sverige borde vara stolt över att ha tillskapat en specialistutbildning i psykiatri, som är flerdimensionell med psykoterapikunskap som ett oavvisligt krav. Att ge upp denna målsättning, som de båda psykiatriprofessorerna föreslår, vore att ta ett stort steg tillbaka i utvecklingen.●

Ska svenska psykiatrer åter bli »halvbildade naturvetare«?

Risken är stor att förslaget att slopa psykoterapiobligatoriet kommer att leda till att psykiaternna än en gång blir »halvutbildade naturvetare«, för att möjligheten om några år återupptäcka behovet av och kräva att få en sådan utbildning.

IMRE SZECSDY
docent, Stockholm
imre.szecsody@lime.ki.se

II Utmaningen att söka härbärga det oerhörda lidande som är det kännetecknade draget och villkoret för psykiatrisk vård, ger ofta upphov till förvirring och provocerar fram polarisering bland »vårdarna«. I sin bok »Den möjliga och omöjliga psykiatrin« (1987) skrev Clarence Crafoord inledningsvis: »I mitt arbete inom psykiatrin har jag ofta grubblat över vilka drivkrafter som kan ligga bakom sökandet efter ständigt nya modeller, ständigt nya arbetsformer för den psykiatriska verksamheten.«

Förklaringen till personalens förvirring, maktlöshet, vanmakt sökte han i bristande utbildning och brist på handledning. Det ville han i första hand bemöta med ökade kunskaper både om de intrapsykiska och om de sociala faktorer som påverkar människor, såväl patienter som personal, inom vården.

Grund för psykoterapiutbildningen

Sådana tankar fanns också med som grund när man under 1980-talet skapade psykoterapiutbildningen i statlig och i många landstings regi, likaså när man införde en obligatorisk grundläggande psykoterapiutbildning i specialistutbildningen i psykiatri. Det vore angeläget att närmare studera och utvärdera hur dessa strävanden utnyttjats innan man ännu en gång förslår en förändring.

I samband med välfärdssamhällets nedmontering pågår ännu en omorganisation av den psykiatriska vården. Att